

MÜZİKTE İNSAN SESİ

Serkan ÖZTÜRK

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-767-972-5

Kitap Adı

Müzikte İnsan Sesi

Yazar

Serkan ÖZTÜRK

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MUS042000

DOI

DOI10.37609/akya.273

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Değerli müziksever merhaba...

Bu kitapta; insan sesi, bilimsel, sanatsal, kültürel, tıbbî ve eğitimsel yönleriyle ele alınmıştır. Araştırmalarımı, bilgi ve birikimlerimi, akademisyen ve şarkıcı kimliğimle, insan sesini tanımaya, müzikteki kullanımına ve şarkı söylemeye ilgi duyan, bu yönde çaba harcayan, çaba göstermeye iradesi ve arzusu olan herkesle paylaşmayı amaçladım. Kitap içeriği, bugüne kadar karşılaştığım sorulardan, sorunlardan ve ilgililer tarafından bilinmesinin veya hatırlanmasının yararlı olacağını düşündüğüm konulardan oluşturulmuştur. **Ses Mekanizması** (İşitme Sistemi, Duruş, Solunum, Ses Üretimi (Fonasyon), Yankılama (Rezonans), Ton, Artikülasyon ve Diksiyon), **Ses Grupları** (Kadın Sesleri, Erkek Sesleri, Çocukluk Döneminde Ses, Ergenlik Döneminde Ses, Yaşlılık Döneminde Ses), **Ses Sağlığı** (Ses Bozuklukları, Sesi Tüketen Durumlar, Sesi Aşırı Kullanma Nedenleri, Başlıca Yaygın Şikayetler ve Muhtemel Teşhisler, Şarkıcılarda Ses Kaybının Sebepleri, Çevresel Etkiler, Alerji, Hastayım şarkı söylememde sakınca var mıdır?, Beslenme ve Tüketim Alışkanlıklarının Sese Etkisi, Ses Terapisi, Ameliyat, Şarkı Söylemek ve Ruh Sağlığı İlişkisi), **Ses Eğitimi** (Eğitimci Davranışları, Öğrenci Davranışları, Bireysel Ses Eğitimi, Koroda Şarkı Söyleme Eğitimi), **Alıştırma Örnekleri** (Alıştırma Yapmak Gerekli midir?, Solunum Alıştırmaları, Ses Üretimi (Fonasyon) Alıştırmaları, Yankılama (Rezonans) Alıştırmaları, Ton ve Artikülasyon için Bağlı ve Kesik Alıştırmalar), **İcra ve Yorum** (Müzikal İfade (Yorum), Beğeni ve

Estetik, Tür Bilgisi, Eser Seçimi, Mekân, Zaman Yönetimi, Bedensel, Zihinsel ve Ruhsal Hazırlık, Bireysel ve Toplu Seslendirme, İletişim) başlıkları altında sesle ve şarkı söylemeyle ilişkili hususlar ele alınmıştır. Birikimlerimde emeği olan tüm hocalarıma, arkadaşlarıma, çalışmalarından ve fikirlerinden faydalandığım meslektaşlarıma ve tecrübelerimde büyük payı olan öğrencilerime teşekkürlerimi sunuyorum, bu kitabın tüm ilgililere faydalı olmasını diliyorum.

SES

***Sesim ben görünmem
Gezerim âlemi yorulmam
Bir ıslık olurum, bir şarkı
Gelirim gönülden ta derinden***

***Vardır içimde sırlar
Bozlak olur Yır olur,
Çeşit çeşit tür olurum
Telden çıkar kalbe dolar
Duyana aşikâr olurum***

***Benimle taşar hikmetler
Veli olur, Emrah olurum
Toprağa değer, dala konar
Uzun ince bir yol olurum***

***Bazen neşe, hem de keder
Türlü türlü his olurum
Dilden çıkar kalbe dolar
Kimine saz, kimine söz olurum***

S. ÖZTÜRK

Sevgili eřim Liudmyla ve evlatlarım Zaman ile Devran'a...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

SES NEDİR?.....	3
İNSANDA SES MEKANİZMASI VE İŞLEYİŞİ.....	4
Vücut ve Ses	4
İşitme Sistemi	5
Duruş (Postür).....	6
Solunum	10
Ses Üretimi (Fonasyon)	13
Yankılama (Rezonans).....	14
Ton, Artikülasyon ve Diksiyon.....	17

BÖLÜM II

SES GRUPLARI	23
Kadın Sesleri	24
Erkek Sesleri	28
Çocukluk Döneminde Ses	32
Ergenlik Döneminde Ses	36
Yaşlılık Döneminde Ses	40

BÖLÜM III

SES SAĞLIĞI	45
Ses Bozuklukları	46
Sesi Tüketen Durumlar	48
Sesi Aşırı Kullanma Nedenleri	49
Başlıca Yaygın Şikayetler ve Muhtemel Teşhisler	50
Şarkıcılarda Ses Kaybının Sebepleri	51
Çevresel Etkiler.....	51
Alerji	52
Hastayım, şarkı söylememe sakınca var mıdır?	53
Beslenme ve Tüketim Alışkanlıklarının Sese Etkisi	54
Ses Terapisi	56
Ameliyat.....	59
Şarkı Söylemek ve Ruh Sağlığı İlişkisi	60

BÖLÜM IV

SES EĞİTİMİ.....	63
Eğitimci Davranışları	66
Öğrenci Davranışları	68
Ses Eğitimi Türleri.....	69
<i>Bireysel Ses Eğitimi.....</i>	<i>70</i>
<i>Koroda Şarkı Söyleme Eğitimi.....</i>	<i>71</i>

BÖLÜM V

ALİŞTIRMA ÖRNEKLERİ	73
Alıştırma Yapmak Gerekli midir?.....	73
Solunum Alıştırmaları.....	76
Ses Üretimi (Fonasyon) Alıştırmaları	80
Yankılama (Rezonans) Alıştırmaları.....	85
Ton-Artikülasyon İçin Bağlı ve Kesik Alıştırmaları.....	91

BÖLÜM VI

MÜZİKTE İCRA VE YORUM	101
Müzikal İfade (Yorum), Beğeni ve Estetik	103
Tür Bilgisi.....	105
Repertuar Oluşturma.....	108
Mekan	109
Zaman Yönetimi	118
Bedensel, Zihinsel ve Ruhsal Hazırlık	119
Bireysel ve Toplu Seslendirme	123
İletişim	124
KAYNAKÇA.....	127

KAYNAKÇA

Akman, A., (2005). İnsan Sağlığı, Sağlıklı Yapı ve Yapı Biyolojisi. *Yapı Dergisi*, 279, 89-92.

Alınışık, E.A. (2016). Yaşlılık Döneminde İşitme Kaybı ve İşitme Kaybına Yaklaşım. *Turkish Journal of Family Medicine and Primery Care*. Sayı:10 (1), 25-33.

Austin, S.F. (2015). The Art of Expression. *Journal of Singing*, 71(3), 359-364.

Bacanlı, H., Işık Terzi, Ş. (Ed.) (2012). *Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişimi ve Psikolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.

Baş, N. (2017). Beyin ve Beyin Plastisitesi. Z. Turan (Ed.), *İşitmenin Doğası ve İşitmeye Yardımcı Teknolojiler* kitabı içinde (s. 278-302). Ankara: Pegem Akademi.

Benninger, M.S. & Murry, T. & Johns, M.M. (2016). *The Performer's Voice / Second Edition*. San Diago: Plural Publishing Inc.

Bilen, M. (2004). *Sağlıklı İnsan İlişkileri (6. Bs.)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Binazzi, B. & Lanini B. & Bianchi R. & Romagnoli I. & Nerini M. & Gigliotti F. et al. (2006). Breathing Pattern and Kinematics in Normal Subjects During Speech. *Singing and Loud Whispering. Acta Physiol.* 186(3), 233-246.

Boer, D., Fischer R., Strack M., Bond MH., Lo E., Lam J. (2011). How shared preferences in music create bonds between people: Values as the missing link. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 37(9):1159–1171.

Boone, D.R., McFarlane, S.C. et al. (2000). *The Voice and Voice Therapy, 6nd*, Boston: Allyn and Bacon.

Boughton, R. (1948). Müzik Bilimi ve Sanatı. *Müzik Üzerine Tartışmalar 2. Bs. 2014, (Derleme, Çev. Ok, T.)*. İstanbul: Evrensel Basın Yayın.

Bruscia, B.E. (2014). Müzik Terapiyi Tanımlamak, 3. Basım Çeviri (2016) (Çeviri Ed: Çıfdalöz, B.U.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Cevanşir, B., Gürel, G. (1982). *Foniatrı*. İstanbul: Sanal Matbaacılık.

Chapman, J.L. (2012). *Singing and Teaching Singing*. US of America: MacNaughten and Gunn.

Cüceloğlu, D. (1980). *İnsan İnsana (2. Bs.)*. Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi.

Czajkowski, A.M.L., Greasley, A.E. (2015). Mindfulness for Singers: The Effects of a Targeted Mindfulness Course on Learning Vocal Technique. *Cambridge University Press, B. J. Music Ed. 32(2)*, 211–233.

Çevik, S. (2013). *Koro Eğitimi ve Yönetimi*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.

Denizoğlu, İ. (2012). *Ses Terapisi*. Ankara: Nobel Kitabevi.

Ekici, T. (2010). Okul Öncesi ve İlköğretim Döneminde Çocuklara Yönelik Ses Eğitimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 1*, 159-182.

Erdoğan, İ. (2002). *İletişimi Anlamak*. Ankara: Erk Yayınları.

Freed, S. L., Raphael, B. N., & Sataloff, R. T. (2005). The role of the acting-voice trainer in medical care of professional voice users. In R. T. Sataloff, *Professional voice: The Science and Art of Clinical Care* (3rd ed., pp. 1051–1060). San Diego, CA: Plural.

Garretson, R. L. (1993). *Conducting Choral Music*. New Jersey: A Simon & Schuster Company.

Gilman, M. (2014). *Body and Voice-Somatic Re-education*. San Diego: Plural Publishing.

Güler, Ç., Çobanoğlu, Z., (1994). *Kapalı Ortam Hava Kirilenmesi*. Ankara: Aydoğdu Ofset.

Henderson, A. (2012). The Voice Teaching Team-On the Voice. *Choral Journal*, 54(10), 47.

Hodges, D. A. (2003). Music Education and Music Psychology:What is the Connection? *Research Studies In Music Education*21,31-44.

http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/D_Hodges_Music_2003.pdf

Erişim Tarihi: 14 Mart 2013

Ilari, B., Hafteck, L.C., Crawford, L. (2013). Singing and cultural understanding: A music education perspective. *International Journal of Music Education*, 31(2) 202–216.

Kandoğan, T., Koç, M., Aksoy, G. (2009). Effectiveness of Voice Therapy in Hyperfunctional Dysphonia in Adult Patients. *Kulak Burun Boğaz İhtisas Dergisi* 2009;19(4):198-202.

Kösreli, S. (2016). Ses Eğitimi Çalışmalarının Kekemeliğin Tedavisinde Kullanılabilirliği Üzerine Bir İnceleme. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt-Sayı: 18(1)*, 374-390.

Kreutz, G. (2014). Does Singing Facilitate Social Bonding. *Music and Medicine* 6, 51-60.

Kreutz, G., Bongard, S., Rohrman, S., Grebe, D., Bastian, HG., Hodapp, V. (2003). Does Singing Provide Health Benefits? *In Proceedings of the 5th Triennial ESCOM Conference; Hanover University of Music and Drama, Germany*.

Kuşaslan, A. (2007). *Yapıların Çocuk Sağlığı Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Launay, J., Dunbar, RIM. (2015). Playing with Strangers: Which Shared Traits Attract Us Most to New People? *Plos One*, 10 (6), 1-17.

Lin, L., Sun, N. vd. (2014). Effect of Voice Training in The Voice Rehabilitation of Patients with Vocal Cord Polyps After Surgery. *Experimental and Therapeutic Medicine* 7, 877-880.

McKinney, J. (1994). *The Diagnosis and Correction of Vocal Faults*. Genovex Music Group.

Monroe, L.B. (1871). *Manuel of Physical and Vocal Training*. Philadelphia: Cowperthwait & Co.

Onur, B. (2004). *Gelişim Psikolojisi*. (6. bs). Ankara: İmge Kitabevi.

Otacıoğlu, S.G. (2008). *Müzik Psikolojisi I*. Ankara: Öğreti Yayınları.

Otacıoğlu, S. (2017). Ergen Seslerinde Ses Değişimi ve Eğitimi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 1(15), 49-64.

Özer, M. (1996). *Yapılarda Isı ve Su Yalıtımları*. İstanbul: Özer Yayınları.

Öztürk, S., Abdüsselam, M.S. (2019). Ses Eğitimi Derslerinde Kişi Sayısının Dikkat ve Rahatlık-Sakinlik Durumuna Etkisinin Beyin-Bilgisayar Arayüzü Destekli İncelenmesi. *Ahenk Müzikoloji Dergisi*, Sayı: 4, 15-32.

Öztürk, S., Özdemir B.Ç., Ayaz, R. (2020). “Müzik Çalışma Odalarının Ses Yüksekliği, Sıcaklık, Nem ve Aydınlatma Durumlarının İncelenmesi.” Sonuçlanmış Bilimsel Araştırma Projesi, Giresun Üniversitesi.

Pearce, E., Launay, J., Duijn, Mv., Rotkirch, A., Barrett, Robin, T.D., Dunbar, RIM. (2016). Singing Together or Apart: The Effect of Competitive and Cooperative Singing on Social Bonding within and between Sub-groups of a University Fraternity. *Psychol Music*. 44(6): 1255–1273.

Pearce E., Launay J., Dunbar RIM. (2015). The Ice-breaker Effect: Singing Mediates Fast Social Bonding. *Royal Society Open Science*, 2:150221.

Rabinowitch T-CC., Cross I., Burnard P. (2013). Long-term Musical Group Interaction Has a Positive Influence on Empathy in Children. *Psychology of Music*, 41(4):484–498.

Resmi Gazete, (1986). *Gürültü Kontrol Yönetmeliği*. 11 Aralık 1986, Sayı: 19308

Saarikallio, S. (2007). Music as Mood Regulation in Adolescence. *Faculty of Humanities of the University of Jyväskylä*. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13403/9789513927318.pdf> Erişim Tarihi: 11 Nisan 2013

Sabar, G. (2013). *Sesimiz-Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Sabuncu H.H. (1997). *Endüstride Gürültü ile Oluşan İşitme Kayıpları ve Alınacak Önlemler*. MESKA Vakfı.1.

Sağlık Bakanlığı, (2004). Çocuk Çevre Sağlığı Eylem Planı, Birinci ve İkinci Toplantı, Ankara.

Sarımehmetoğlu, E.A. (2012). *Vokal Nodülü Olan Pediatrik Olgularda Ses Kalitesinin Akustik Ses Analizi ve ‘‘Pediatric Voice Handicap Index’’ ile Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Sarp A. (2000). *Yapının İç Çevresindeki Gürültünün Yapı Biyolojisi Açısından İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Sataloff, R.T., (2006) *Vocal Health and Pedagogy-Science and Assessment, 2nd Edition-Volume I*, San Diego: Plural Publishing, Inc.

Sataloff, R.T., Smith, B. (2012). *Choral Pedagogy and The Older Singers*. San Diego: Plural Publishing Inc.

Sazak, N. (2008). Müziksel Algılamının Temel Boyutları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:5 Sayı:1*, 1-11.

Sirel, Ş. (1994). Yapı Fiziği Konuları II, İnşaat Malzemeleri ve Uygulamaları Dergisi. www.yfu.com/booklets/booklet06.doc.

Siupsinskiene, N., Lycke, H. (2010). Effects of Vocal Training on Singing and Speaking Voice Characteristics in Vocally Healthy Adults and Children Based on Choral and Nonchoral Data. *Journal of Voice, Vol. 25, No. 4*, 177-189.

Tanner, M. (2016). Keeping Your Voice Healthy: For People That Sing. Anacasis. *The Journal of Choral Canada, Summer, Vol. 34*, 51-53.

Tom, F. M., Keijsers, L. and Wim, H. J. M. (2013). Early Adolescence Music Preferences and Minor Delinquency. *Official Journal of the American Academy of Pediatrics*. https://www.google.com/search?q=popular+music+in+early+adol escence&rlz=1C1AFAB_enTR465TR467&oq=popular+music+in

+early+a&sourceid=chrome&ie=UTF-8 Erişim Tarihi: 20 Mart 2013

Töreyin M. (2008). *Ses Eğitimi- Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Tucker, J.L., MacCarthy, M., Carlow, R., Gabriele, K., Hall, M., Moore, J. & Woody R. (2007). *Better Practice in Music Education*. (Ed. Tucker, J.L.) Maryland State Department of Education.

Turan, Z. (2017). *İşitmenin Doğası ve İşitmeye Yardımcı Teknolojiler*. (Ed. Turan, Z.) Ankara: Pegem Akademi.

WHO (World Health Organization), (1999). The Health for all Policy Framework for the WHO European Region. *European Health for All Series No 6*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

Yiğit, N. (2006). Koroda Ses Eğitimi Çalışmalarının Çocuk Ses Gelişimine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 16*, 777-783.

Yiğit, N., Doğan Yiğit, S. (2010). Profesyonel Ses Eğitimi Alan Bireylerin Ses Özelliklerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 4*, 75-93.

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikeyi.

Uğurlu, H. (2016). *Diksiyon Güzel ve Etkili Konuşma*. Ankara: Hayat Yayıncılık.

Walker, G., Commander, C. (2017). The Emotionally Prepared Singer. *Journal of Singing. Volume 73(3)*, 261-268.

Weinstein D., Launay J., Pearce E., Dunbar RIM., Stewart L. (2016). Singing and Social Bonding: Changes in Connectivity and Pain Threshold as a Function of Group Size. *Evolution & Human Behaviour*. 37 (2), 152-158.

Welch, G.F., Himonides, E., Saunders, J., Papageorgi, I., Sarazin, M. (2014). Singing and Social Inclusion. *Frontiers in Psychology*, Volume:5, 1-12.

Zeren, A. (2003). *Müzik Sorunlarımız Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

https://courses.lumenlearning.com/musicappreciation_with_theory/chapter/tenor/ Erişim Tarihi: 09.08.2019

<https://www.liveabout.com/type-of-operatic-tenor-4024654>
Erişim Tarihi: 05.08.2019

<http://www.voiceteacher.com/contralto.html>
Erişim Tarihi: 10.10.2019

<https://www.britannica.com/art/alto-vocal-range>
Erişim Tarihi: 09.08.2019

<https://www.classicfm.com/discover-music/what-is-mezzo-soprano-voice-type-range/> Erişim Tarihi: 09.08.2019

<http://voicestudio.kristinaseleshanko.com/VocalAnatomy>
Erişim Tarihi: 10.10.2019

<https://www.healthlinkbc.ca/health-topics/tf4173>
Erişim Tarihi: 16.05.2020

https://www.engineeringtoolbox.com/light-level-rooms-d_708.html
Erişim Tarihi: 15.06.2019